

Upozorňujeme, že výchozí [pt](#) verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

Swipe to change

portugalština

Rozvod a rozluka

Portugalsko

1 Jaké jsou podmínky pro dosažení rozvodu?

V Portugalsku je rozvod možný buď na základě vzájemné dohody, nebo v rámci soudního sporného řízení (čl. 1773 odst. 1 občanského zákoníku.) První možnost vyžaduje dohodu obou manželů na zrušení manželského svazku, a zpravidla dohodu ve věcech poskytování výživného tomu z manželů, který je potřeboje, výkonu rodičovské péče vůči nezletilým dětem a užívání společné domácnosti a dohodu ohledně dalšího osudu případných zvířat v zájmovém chovu (čl. 1775 odst. 1 občanského zákoníku).

V případě rozvodu sporného podává návrh na zahájení řízení jeden z manželů proti druhému z důvodů stanovených v právní úpravě či na základě skutečností, jež bez ohledu na zavinění manželů dokazují trvalý rozvrat manželství (čl. 1773 odst. 3 a článek 1781 občanského zákoníku).

2 Jaké jsou důvody k rozvodu?

V případě rozvodu na základě vzájemné dohody nemusí manželé svůj návrh odůvodňovat.

Důvody sporného rozvodu jsou tyto (článek 1781 občanského zákoníku):

faktická rozluka manželů, tj. neexistence společného soužití manželů, nepřetržitě po dobu jednoho roku, přičemž jeden nebo oba z manželů nemají v úmyslu společné soužití obnovit (článek 1782 občanského zákoníku);

změna duševního stavu druhého manžela, která trvá déle než jeden rok a svou závažností ohrožuje soužití manželů;

neprítomnost, během níž o sobě nepřítomný nejméně jeden rok nepodal žádné informace;

jakékoli další skutečnosti, které nezávisle na zavinění manželů dokazují trvalý rozvrat manželství.

3 Jaké jsou právní důsledky rozvodu s ohledem na:

3.1 osobní vztahy mezi manželi (například užívání příjmení)

Manželství rozvodem zaniká a právní účinky rozvodu jsou stejné jako zánik manželství následkem smrti, kromě výjimek stanovených zákonem (článek 1788 občanského zákoníku).

Účinky rozvodu nastávají okamžikem nabytí právní moci rozsudku v dané věci, avšak v případě majetkových poměrů mezi manželi má rozvod zpětnou účinnost ke dni, kdy byl podán návrh na rozvod (čl. 1789 odst. 1 občanského zákoníku).

Je-li v průběhu řízení prokázána faktická rozluka manželů, může kterýkoli z nich navrhnout, aby účinky rozvodu nastaly zpětně od okamžiku rozluky, který je stanoven v rozsudku (čl. 1789 odst. 2 občanského zákoníku).

I po rozvodu si jeden z manželů může ponechat příjmení druhého, která přijal, pokud s tím druhý manžel souhlasí nebo pokud to soud, s ohledem na uvedené důvody, povolí. Souhlas může bývalý manžel vyjádřit prostřednictvím notářského zápisu, písemnosti vyhotovené před soudem (písemným záznamem během řízení, ve kterém se vyjadřuje vůle jedné ze stran) nebo prohlášením na matrice. Návrh na udělení souhlasu soudu s užíváním příjmení bývalého manžela je možné podat v rámci rozvodového řízení nebo v samostatném řízení, a to i po vynesení rozsudku, kterým se manželství prohlašuje za rozvedené (článek 1677b občanského zákoníku).

3.2 rozdělení jmění manželů

V případě rozvodu nemůže žádný z manželů obdržet více, než by dostal, kdyby bylo manželství uzavřeno v režimu společného jmění manželů omezeného na majetek a závazky nabyté v průběhu manželství (*regime da comunhão de adquiridos*) (článek 1790 občanského zákoníku).

Každý z manželů ztrácí všechny výhody, které získal nebo má získat od druhého manžela nebo od třetí strany v souvislosti s manželstvím nebo s ohledem na stav manželský, ať už je získal před uzavřením manželství nebo po něm. Dárce může určit, že výhody případnou ve prospěch dětí, které se z manželství narodily (článek 1791 občanského zákoníku).

Účinky rozvodu nastávají okamžikem nabytí právní moci rozsudku v dané věci, avšak v případě majetkových poměrů mezi manželi má rozvod zpětnou účinnost ke dni, kdy byl podán návrh na rozvod (čl. 1789 odst. 1 občanského zákoníku).

Je-li v průběhu řízení prokázána faktická rozluka manželů, může kterýkoli z nich požádat, aby účinky rozvodu nastaly zpětně od okamžiku rozluky, který je určen v rozsudku (čl. 1789 odst. 2 občanského zákoníku).

Soud může rozhodnout o užívání společného obydlí jedním z manželů na jeho žádost zřízením nájmu k nemovitosti, ať už je tato nemovitost společným majetkem manželů, nebo je jejím vlastníkem druhý z manželů, přičemž zohlední zejména potřeby obou manželů a zájmy jejich dětí. Tento pronájem se řídí pravidly pronájmu bytových prostorů, ale soud může po vyslechnutí manželů stanovit podmínky nájemní smlouvy a může rozhodnout o ukončení nájmu na žádost vlastníka nemovitosti, pokud by to odůvodňovaly okolnosti, které nastanou později. Tuto úpravu stanovenou buď na základě společné dohody manželů, nebo rozhodnutím soudu lze změnit podle obecných podmínek platných pro nesporné řízení (článek 1793 občanského zákoníku).

3.3 nezletilé děti manželů

V případě rozvodu, soudní rozluky osob a rozdělení majetku, neexistence a neplatnosti manželství se vztahy s dětmi, výživné na děti a způsob jeho úhrady řídí dohodou rodičů, kterou musí schválit soud (nebo matrikář v případě řízení ve věci rozluky a rozvodu na základě vzájemné dohody) (čl. 1905 odst. 1 a článek 1776a občanského zákoníku).

Řízení ve věci úpravy rodičovské odpovědnosti u matričního úřadu je upraveno články 274a, 274b a 274c zákona o občanském rejstříku.

Nedojde-li k dohodě, rozhodne soud vždy v souladu se zájmy nezletilého, včetně zájmu o to, aby si nezletilý udržel velmi blízký vztah k oběma rodičům, a podpoří a schválí dohody nebo přijme rozhodnutí, které podpoří široké možnosti kontaktu s oběma rodiči a rozdělení zodpovědnosti mezi ně, přičemž péče o nezletilého může být svěřena kterémukoli z rodičů, třetí straně nebo výchovnému či opatrovnickému zařízení (čl. 1906 odst. 8 občanského zákoníku).

Další informace o dané problematice lze nalézt na stránkách věnovaných „rodičovské zodpovědnosti“.

3.4 vyživovací povinnosti vůči druhému z manželů?

Oba manželé musí být po rozvodu schopni hradit své životní náklady. Kterýkoli z manželů má právo na výživné, bez ohledu na typ rozvodu. Právo na výživné lze odepřít ve zjevném zájmu spravedlnosti (čl. 2016 odst. 1, 2 a 3 občanského zákoníku).

Při určování výše výživného musí soud přihlídnout k délce manželství, příspěvku k hrazení nákladů domácnosti, věku a zdravotnímu stavu manželů, jejich odborné kvalifikaci a možnosti zaměstnání, době, kterou případně musí věnovat výchově společných dětí, jejich výdělkům a příjmům, a obecně ke všem okolnostem, které ovlivňují potřeby toho z manželů, který pobírá výživné, a s ohledem na možnosti plátce výživného (čl. 2016a odst. 1 občanského zákoníku). Soud musí dát přednost jakékoli vyživovací povinnosti k dítěti manžela povinného k výživnému před závazky vůči bývalému manželovi vyplývajících z rozvodu (čl. 2016a odst. 2 občanského zákoníku).

Manžel oprávněný z výživného nemůže nárokovat zachování životní úrovně, jaké požíval ve svazku manželském (čl. 2016a odst. 3 občanského zákoníku).

Další informace o dané problematice lze nalézt na stránkách týkajících se „výživného“.

4 Co se v praxi rozumí právním pojmem „rozluka“?

Soudní rozluka osob a rozdělení majetku neruší manželský svazek: končí jimi povinnost soužití a podpory, aniž je však dotčen nárok na výživné; pokud jde o majetek, má rozluka stejné účinky jako zánik manželství (článek 1795a občanského zákoníku).

Soudní rozluka osob a rozdělení majetku končí buď smířením manželů, nebo zánikem manželství (článek 1795b občanského zákoníku).

5 Jaké jsou podmínky rozluky?

Pro soudní rozluku osob a rozdělení majetku na základě sporného soudního řízení nebo vzájemné dohody se uplatní obdobné důvody jako v případě rozvodu (článek 1794 občanského zákoníku).

6 Jaké jsou právní důsledky rozluky?

Jak je uvedeno v odpovědi na otázku č. 4, soudní rozlukou osob a rozdělením majetku zanikají povinnosti soužití a podpory, aniž je však dotčen nárok na výživné. Pokud jde o majetek, má rozluka stejné účinky jako zánik manželství (článek 1795a občanského zákoníku).

Ustanovení týkající se rozvodu se použijí obdobně na soudní rozluku osob a rozdělení majetku (článek 1794 občanského zákoníku).

Soudní rozluka osob a rozdělení majetku se mohou změnit v rozvod, i když nejsou nutnou podmínkou ani součástí rozvodového řízení. Pokud od nabytí právní moci rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o soudní rozluce osob a rozdělení majetku (na základě sporného soudního řízení nebo vzájemné dohody) uplyne jeden rok, aniž by došlo k usmíření manželů, může kterýkoli z nich požádat o změnu rozluky na rozvod. Pokud o takovou změnu požádají oba manželé, není nutné, aby uběhla uvedená lhůta, a rozsudek je vyneseno okamžitě (čl. 1795d odst. 1 a 2 občanského zákoníku).

Jestliže o změnu žádá jeden z manželů, je druhému manželovi osobně, případně prostřednictvím právního zástupce, sděleno, aby do 15 dnů podal odpor, a to pouze z důvodu smíření manželů (čl. 993 odst. 3 a 4 občanského soudního řádu). Po předložení důkazů rozhodne soudce o odporu ve lhůtě 15 dnů (čl. 986 odst. 3 občanského soudního řádu).

O změnu soudní rozluky osob a rozdělení majetku lze rovněž požádat na jakémkoli matričním úřadu (čl. 5 odst. 1 písm. e) a článek 6 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů). Žádost musí být podána na matričním úřadu formou návrhu s uvedením skutkových a právních důvodů a musí obsahovat důkazy a písemné doklady (čl. 7 odst. 1 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů).

Odpůrce je vyzván, aby ve lhůtě 15 dnů podal odpor s uvedením důkazů a poskytl písemné doklady (čl. 7 odst. 2 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů).

Není-li podán odpor a má-li se za to, že skutečnosti uvedené návrhatelem jsou nesporné, matrikář ověří, zda jsou splněny všechny zákonné požadavky, a návrhu vyhoví (čl. 7 odst. 3 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů).

Je-li podán odpor, matrikář navrhne jednání o smíru, které se uskuteční ve lhůtě 15 dnů, a může nařídit provedení právních úkonů a dokazování nezbytných k ověření splnění zákonných požadavků (články 7 odst. 4 a 5 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů).

Jestliže odpůrce podal odpor a není-li dohoda možná, je stranám řízení oznámeno, aby ve lhůtě osmi dnů učinily prohlášení a provedly nové dokazování.

Věc je poté postoupena soudu prvního stupně s místní příslušností pro obvod, v němž se nachází daný matriční úřad (článek 8 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů).

Po postoupení věci soudu nařídí soudce dokazování a stanoví termín soudního jednání (článek 9 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů).

7 Co se v praxi rozumí pojmem „prohlášení manželství za neplatné“?

„Prohlášení manželství za neplatné“ znamená zánik právních účinků manželství z důvodu závažné vady manželství.

8 Jaké jsou podmínky pro prohlášení manželství za neplatné?

Za neplatné lze prohlásit manželství, které bylo uzavřeno (článek 1631 občanského zákoníku):

při existenci překážky (absolutní nebo relativní);

proti vůli nebo z vůle stížené omylem či donucením na straně jednoho nebo obou snoubenců;

bez přítomnosti svědků, pokud se jejich přítomnost ze zákona vyžaduje.

Absolutní překážkou zakládající nemožnost uzavření manželství je (článek 1601 občanského zákoníku):

věk nižší než 16 let;

zjevná slabomyslnost (i během období přičetnosti) a zbavení způsobilosti k právním úkonům nebo zbavení svéprávnosti či omezení způsobilosti z důvodu duševní poruchy;

předcházející nezrušené manželství, uzavřené církevním nebo občanským sňatkem, i když příslušné rozhodnutí dosud nebylo zapsáno v matrice.

Relativní překážkou pro uzavření manželství je (článek 1602 občanského zákoníku):

sňatek s osobami příbuznými v přímé linii;

předchozí vztah rodičovské zodpovědnosti;

sňatek s osobami příbuznými ve 2. stupni pobočné linie;

nepokrevní příbuzenství v přímé linii;

předchozí odsouzení jednoho ze snoubenců coby pachatele nebo spolupachatele úmyslné, byť i nedokonané, vraždy manžela či manželky druhého z manželů.

Manželství je možné prohlásit za neplatné pro nedostatek vůle (článek 1635 občanského zákoníku):

pokud v okamžiku uzavření manželství si jeden ze snoubenců nebyl vědom svého konání z důvodu náhodné neschopnosti nebo z jiných důvodů;

pokud byl jeden ze snoubenců uveden v omyl ohledně fyzické totožnosti druhé strany;

pokud vyjádření vůle bylo vynuceno vydíráním nebo fyzickým nátlakem;

pokud bylo manželství předstíráno.

Omyl stíhající vůli je pro účinky neplatnosti relevantní pouze v případě, kdy je spojená se základními osobními kvalitami druhého manžela, je omluvitelný a je dokázáno, že bez něj by manželství nebylo reálně uzavřeno (článek 1636 občanského zákoníku).

Manželství uzavřené z důvodu morálních výhrůžek lze prohlásit za neplatné, pokud je jednomu ze snoubenců vážně a protiprávně vyhrožováno a pokud je jeho strach z takových výhrůžek oprávněný (čl. 1638 odst. 1 občanského zákoníku).

Případ, kdy osoba vědomě a protiprávně vynutí od snoubence projev vůle pod slibem, že jej ochrání před případnou újou nebo újou způsobenou jinou osobou, je bezprávnou výhrůžkou (čl. 1638 odst. 2 občanského zákoníku).

Vyjádření vůle během uzavření sňatku zakládá domněnku, že snoubenec si nejen že přeje manželství uzavřít, ale že jeho souhlas není stížen vadou spočívající v omylu či nátlaku (článek 1634 občanského zákoníku).

9 Jaké jsou právní důsledky prohlášení manželství za neplatné?

Účinky manželství, které bylo uzavřeno formou civilního sňatku v dobré víře obou manželů, trvají pro manžele a pro třetí osoby do okamžiku nabytí právní moci rozsudku, kterým bylo manželství prohlášeno za neplatné (čl. 1647 odst. 1 občanského zákoníku).

Pokud sňatek uzavřel v dobré víře pouze jeden z manželů, pouze tento z nich se může dovolávat účinků manželského stavu a namítat je vůči třetím osobám, pokud vůči třetím osobám odrážejí pouze vztahy, které existovaly mezi manželi (čl. 1647 odst. 2 občanského zákoníku).

Jednání snoubence, který uzavřel manželství v omluvitelné neznanosti vady nebo jehož vyjádření souhlasu trpělo vadou spočívající ve fyzickém či duševním nátlaku, v důsledku čehož bylo manželství prohlášeno za neexistující nebo za neplatné, se považuje za jednání v dobré víře (čl. 1648 odst. 1 občanského zákoníku).

Pravomoc posuzovat dobrou víru náleží pouze vnitrostátním soudům. Je založena domněnka, že manželé jednájí v dobré víře (čl. 1648 odst. 2 a 3 občanského zákoníku).

Je-li manželství prohlášeno za neexistující nebo za neplatné, zachovává si právo na výživné po vynesení nebo potvrzení pravomocného rozsudku snoubenec jednající v dobré víře (článek 2017 občanského zákoníku).

10 Existují alternativní mimosoudní prostředky umožňující řešit otázky týkající se rozvodu bez nutnosti obracet se na soud?

Matriční úřad nebo soud musí před zahájením soudního řízení informovat manžele o existenci a účelu služeb poskytovaných v oblasti rodinné mediace (článek 1774 občanského zákoníku a čl. 14 odst. 3 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů).

Rodinná mediace je mimosoudní způsob řešení sporů vyplývajících z rodinných vztahů, kdy se strany prostřednictvím osobní a přímé účasti a za pomoci mediátora sporu snaží dosáhnout dohody.

Využití tohoto alternativního způsobu může vyřešit spory vyplývající z určení, změny a nedodržení výkonu rodičovské zodpovědnosti, rozvodu a rozluky osob a rozdělení majetku, změny rozluky osob a rozdělení majetku v rozvod, smíření manželů v rozluce, přiznání a změny prozatímního nebo konečného výživného, přidělení společné domácnosti, odepření práva užívat příjmení druhého manžela a povolení užívání příjmení bývalého manžela (článek 4 nařízení vlády č. 13/2018 ze dne 9. listopadu 2018 o činnosti systému rodinné mediace, zřízeného vyhláškou č. 18 778/2007 ze dne 22. srpna 2007, a o schválení nařízení o výběrových řízeních týkajících se mediátorů poskytujících mediační služby v rámci systému rodinné mediace).

Rodinný mediátor je odborník pověřený ministerstvem spravedlnosti, který vede jednání stran sporu nezávislým a nestranným způsobem, a snaží se jim tak pomoci k tomu, aby dosáhly dohody (článek 7 nařízení vlády č. 13 /2018 ze dne 9. listopadu 2018 o činnosti systému rodinné mediace, zřízeného vyhláškou č. 18 778/2007 ze dne 22. srpna 2007, a o schválení nařízení o výběrových řízeních týkajících se mediátorů poskytujících mediační služby v rámci systému rodinné mediace).

O rozvod na základě vzájemné dohody lze požádat na matričním úřadu, kromě situací vyplývajících z dohody uzavřené během řízení ve věci rozvodu sporného (článek 1779 občanského zákoníku), a pokud je k návrhu na rozvod na základě vzájemné dohody připojen seznam upřesňující společný majetek manželů, dohoda o užívání společné domácnosti, dohoda ohledně poskytování výživného manželovi, který jej potřebuje, a osvědčení soudního rozhodnutí, kterým se řídí výkon rodičovské zodpovědnosti nebo dohoda ohledně výkonu rodičovské zodpovědnosti, pokud jde o nezletilé děti a pokud v dané věci nebylo dříve soudně rozhodnuto (čl. 272 odst. 1 zákona o evidenci obyvatel).

11 Kam mám podat svůj návrh na rozvod/rozluky osob/prohlášení manželství za neplatné? Jaké náležitosti musí být splněny a jaké dokumenty by měly být přiloženy k žádosti?

Rozluka a rozvod na základě vzájemné dohody

Návrh na rozluky a rozvod dohodou podávají oba manželé na základě vzájemné dohody na matričním úřadu. Návrh musí obsahovat tyto dokumenty (čl. 272 odst. 1 zákona o evidenci obyvatel):

seznam upřesňující společný majetek manželů s uvedením příslušné hodnoty, nebo v případě, že se manželé rozhodli pro rozdělení dotčeného majetku,

dohoda o rozdělení tohoto majetku nebo žádost o její vyhotovení;

ověřenou kopii soudního rozhodnutí, kterým se stanovuje výkon rodičovské zodpovědnosti nebo dohoda ohledně výkonu rodičovské zodpovědnosti, pokud jde o nezletilé děti a pokud v dané věci nebylo dříve soudně rozhodnuto;

dohodu ohledně poskytování výživného manželovi, který jej potřebuje;

dohodu o užívání společného obydlí;

ověřenou kopii předmanželské smlouvy, byla-li tato uzavřena.

Není-li v předložených dokumentech stanoveno jinak, má se za to, že dohody se uplatní jak během řízení, tak i po něm (čl. 272 odst. 4 zákona o evidenci obyvatel).

Řízení ve věci soudní rozluky osob a rozdělení majetku nebo rozvodu na základě vzájemné dohody je zahájeno podáním návrhu podepsaného oběma manželi nebo jejich zástupci u jakéhokoli matričního úřadu. Návrh se podává společně s výše uvedenými dokumenty a oddacím listem (čl. 14 odst. 1 a 2 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů).

Na základě obdrženého návrhu pozve matrikář manžele na schůzku, během níž ověří splnění zákonných předpokladů (čl. 1776 odst. 1 občanského zákoníku). Na této schůzce informuje manžele o existenci služeb poskytovaných v oblasti rodinné mediace; pokud manželé trvají na rozvodu, jsou posouzeny předložené dohody a v případě, že patřičně nechrání zájmy jednoho z nich nebo dětí, jsou manželé vyzváni, aby tyto dohody pozměnili, přičemž může být nařízeno provedení právních úkonů a dokazování. Jsou-li splněny právní požadavky a dodrženy výše uvedené postupy, matrikář návrhu vyhová (čl. 14 odst. 3 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů).

Po předložení dohody o výkonu rodičovské zodpovědnosti ve vztahu k nezletilým dětem je řízení postoupeno státnímu zastupitelství u soudu prvního stupně, které má věcnou příslušnost v obvodu, v němž se nachází matriční úřad, tak, aby státní zastupitelství mohlo o této dohodě rozhodnout ve lhůtě 30 dnů (čl. 14 odst. 4 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů).

Je-li státní zastupitelství toho názoru, že uvedená dohoda nedostatečně chrání zájmy nezletilých dětí, mohou žadatelé tuto dohodu buď příslušně změnit, nebo předložit dohodu novou. Ve druhém případě se dohoda znovu předkládá státnímu zastupitelství. Je-li státní zastupitelství toho názoru, že uvedená dohoda náležitě chrání zájmy nezletilých dětí, nebo pokud manželé dohodu pozměnili podle návrhů státního zastupitelství, vydá se rozhodnutí o rozvodu (čl. 14 odst. 5 a 6 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů).

Pokud žadatelé nesouhlasí se změnami navrženými státním zastupitelstvím a trvají na svém úmyslu se rozvést a/nebo pokud předložené dohody nedostatečně chrání zájmy jednoho z manželů, nebude návrh schválen a rozvodové řízení bude postoupeno soudu příslušnému pro obvod, v němž se nachází daný matriční úřad (čl. 14 odst. 7 legislativního nařízení č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 – Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů a článek 1778 občanského zákoníku).

Po postoupení věci soudce posoudí dohody, které manželé předložili, a nechrání-li dostatečně zájmy jednoho z nich nebo jejich dětí, vyzve je, aby je změnili (čl. 1778a odst. 2 občanského zákoníku).

Soudce vymezí následky rozvodu ohledně záležitostí, v nichž manželé neprovedli změnu, nebo pokud některá z dohod nedostatečně chrání zájmy jednoho z nich, může za tímto účelem a za účelem posouzení předložených dohod nařídít provedení právních úkonů a případně dokazování (čl. 1778a odst. 3 a 4 občanského zákoníku).

Soudce by měl při vymezování následků rozvodu vést strany sporu k dosažení dohody a rovněž by měl uvedenou dohodu zohlednit (čl. 1778a odst. 6 občanského zákoníku).

Následně je vyhlášen rozvod na základě vzájemné dohody, což je zaevidováno v příslušném rejstříku (čl. 1778a odst. 5 občanského zákoníku).

Návrh na rozlukou osob a rozdělení majetku nebo rozvod na základě vzájemné dohody se podává u soudu tehdy, jestliže strany sporu k tomuto návrhu nepřipojí některou z výše uvedených dohod (čl. 1778a odst. 1 občanského zákoníku).

V takovém případě se návrh na rozvod podává u soudu. Jakmile je věc postoupena, soudce posoudí dohody, které manželé předložili, a nechrání-li tyto dohody dostatečně zájmy jednoho z nich nebo jejich dětí, vyzve je, aby je změnili. Soudce vymezí následky rozvodu v otázkách, k nimž manželé nepředložili dohodu, a může za tímto účelem a za účelem posouzení předložených dohod nařídít provedení právních úkonů a případně dokazování. Soudce by měl při vymezování následků rozvodu vést strany sporu k dosažení dohody a rovněž by měl uvedenou dohodu zohlednit. Následně je vyhlášen rozvod na základě vzájemné dohody, což je zaevidováno v příslušném rejstříku (čl. 1778a odst. 2, 3, 4, 5 a 6 občanského zákoníku).

Rozluka nebo rozvod bez souhlasu druhého manžela

Návrh na rozlukou nebo rozvod bez souhlasu druhého manžela se předkládá soudní sekci pro rodinu a nezletilé děti (*Juízo de Familia e Menores*), nebo pokud tato neexistuje, místní občanskoprávní soudní sekci (*Juízo Local Cível*) nebo místně příslušné soudní sekci s obecnou příslušností (*Juízo de Competência Genérica*) (čl. 122 odst. 1 písm. c) zákona o organizaci soudnictví). Místní příslušnost je dána místem bydliště nebo pobytu navrhovatele (osoba podávající návrh na zahájení řízení) (článek 72 občanského soudního řádu).

Ustanovení týkající se rozvodu se použijí obdobně na soudní rozlukou osob a rozdělení majetku (článek 1794 občanského zákoníku).

Soudní rozluka osob a rozdělení majetku končí buď smířením manželů, nebo zánikem manželství (článek 1795b občanského zákoníku).

Návrh na rozvod v případě, že druhý manžel s rozvodem nesouhlasí, může podat kterýkoli z manželů z důvodu faktické rozluky nepřetržitě po dobu jednoho roku, změny duševního stavu druhého manžela, která trvá déle než jeden rok a svou závažností ohrožuje společný život, z důvodu nepřítomnosti, během níž o sobě nepřítomný nejméně jeden rok nepodal žádné informace, a jakékoli další skutečnosti, které nezávisle na zavinění manželů dokazují trvalý rozvat manželství (článek 1781 občanského zákoníku).

Poškozený manžel má právo požadovat náhradu újmy způsobené druhým manželem podle obecných podmínek pro občanskoprávní odpovědnost a u běžných soudů (čl. 1792 odst. 1 občanského zákoníku).

Manžel, který podal návrh na rozvod z důvodu změny duševního stavu druhého manžela, musí tomuto nahradit nehmotnou újmu, která vznikne v důsledku zániku manželství; tento návrh se podává v průběhu rozvodového řízení (čl. 1792 odst. 2 občanského zákoníku).

Pokud se návrh na rozvod zakládá na změně duševního stavu druhého manžela, která trvá déle než jeden rok a svou závažností ohrožuje společný život, a na nepřítomnosti, během níž o sobě nepřítomný nejméně jeden rok nepodal žádné informace, může návrh na rozvod podat pouze manžel, který se dovolává změny duševního stavu nebo nepřítomnosti druhého manžela (čl. 1785 odst. 1 občanského zákoníku).

Pokud manžel, který může podat návrh na rozvod, je dospělou osobou, již byl ustanoven opatrovník, může tento krok uskutečnit on sám nebo jeho opatrovník, má-li právo jej zastupovat, se souhlasem soudu. Je-li opatrovníkem druhý manžel, může jménem tohoto nositele práva jednat podat návrh na rozvod jakýkoli z jeho příbuzných v přímé linii až do 3. stupně pobočné linie nebo státní zastupitelství (čl. 1785 odst. 2 občanského zákoníku).

Právo na rozvod nepřechází na dědice z důvodu úmrtí osoby, avšak dědici navrhovatele mohou v řízení pokračovat za účelem vyřešení majetkových poměrů majetku manželů, jestliže navrhovatel zemře v průběhu řízení; za stejným účelem může probíhat řízení proti dědicům odpůrce (čl. 1785 odst. 3 občanského zákoníku).

Byl-li podán návrh na zahájení řízení a jsou-li splněny podmínky pro pokračování v řízení, určí soudce datum pro pokus o smíření a navrhovatel i odpůrce jsou vyzváni, aby se osobně dostavili (čl. 931 odst. 1 občanského soudního řádu).

Jestliže je pokus o smíření neúspěšný, soudce se snaží získat souhlas manželů s rozvodem na základě vzájemné dohody. Pokud takový souhlas získá nebo pokud se manželé v kterýkoli okamžik v průběhu řízení rozhodnou pro tento způsob rozvodu, bude rozvodové řízení probíhat obdobně jako řízení ve věci rozvodu manželství na základě vzájemné dohody (čl. 1779 odst. 2 občanského zákoníku).

Jestliže pokus soudce o získání příslušného souhlasu manželů s rozvodem nebo rozlukou na základě vzájemné dohody není úspěšný, snaží se soudce získat souhlas manželů, pokud jde o výživné a úpravy výkonu rodičovské zodpovědnosti. Případně se soudce rovněž snaží získat souhlas manželů, pokud jde o užívání společného obydlí po dobu, než je vyneseno rozsudek (čl. 931 odst. 2 občanského soudního řádu).

Jsou-li splněny nezbytné předpoklady, mohou manželé během pokusu o smíření nebo v kterýkoli okamžik v průběhu řízení vyjádřit souhlas s rozvodem nebo rozlukou a oddělením majetku na základě vzájemné dohody (čl. 931 odst. 3 občanského soudního řádu).

Chybí-li souhlas jedné ze stran nebo je-li smíření nemožné, nařídí soudce, aby odpůrce předložil návrh ve lhůtě 30 dnů; společně s touto výzvou, která musí být učiněna neprodleně, se odpůrce doručí kopie návrhu na zahájení řízení (čl. 931 odst. 5 občanského soudního řádu).

Jestliže se odpůrce nachází na neznámém místě a byly-li učiněny veškeré kroky stanovené procesním právem k zjištění místa jeho pobytu, aniž by vedly k úspěchu, pozbuďte stanovení data pro pokus o smíření účinku a soud nařídí doručení zveřejněním, kterým se odpůrce vyzve, aby předložil své vyjádření (čl. 931 odst. 6 občanského soudního řádu).

Po uplynutí lhůty pro vyjádření k návrhu se postupuje stejně jako v rámci řádného řízení. Během tohoto řízení se určí předmět sporu a oznámí se rozsah dokazování. Součástí tohoto řízení je závěrečné jednání a předložení důkazů. Po ukončení závěrečného slyšení je řízení ukončeno a soudce následně ve lhůtě 30 dnů vynesou rozsudek (článek 932 občanského soudního řádu).

Soudní rozlukou osob a rozdělení majetku lze žádat i v rámci protinávrhu, a to i v případě, že navrhovatel podal návrh na rozvod; obdobně platí, že podal-li navrhovatel návrh na rozlukou osob a rozdělení majetku, může odpůrce podat návrh na rozvod v protinávrhu. V takovýchto případech, je-li uznána oprávněnost návrhu a protinávrhu, by mělo být vyneseno rozhodnutí umožňující rozvod (článek 1795 občanského zákoníku).

Prohlášení manželství za neplatné

Nelze se dovolávat prohlášení manželství za neplatné, ať k právním či jiným než právním účelům, nebyla-li neplatnost konstatována rozhodnutím, které bylo vydáno v řízení, jež bylo za tímto účelem zvláště zahájeno (článek 1632 občanského zákoníku).

Tato žaloba se podává soudní sekci pro rodinu a nezletilé děti (*Juízo de Família e Menores*) podáním návrhu na zahájení řízení, v němž jsou vymezeny strany sporu, uvedeny relevantní skutečnosti a uvedeno návrhové žádání (čl. 122 odst. 1 písm. d) zákona o organizaci soudnictví).

Procesní způsobilost k zahájení řízení se liší podle důvodů návrhu (*viz odpověď na otázku č. 8*).

Manžel nebo všichni jeho pokrevní příbuzní v přímé linii či v pobočné linii do čtvrtého stupně, jejich dědici, adoptivní rodiče manželů a státní zastupitelství jsou způsobilí podat žalobu na neplatnost či v ní pokračovat z důvodu vady způsobující neplatnost. Žalobu může rovněž podat nebo v ní pokračovat poručník nebo opatrovník v případech nezletilých, zbavení způsobilosti k právním úkonům nebo zbavení svéprávnosti z důvodu duševní poruchy nebo první manžel osoby, která uzavře více souběžných sňatků (článek 1639 občanského zákoníku).

O neplatnost z důvodu omylu mohou požádat sami manželé nebo jakákoli jiná osoba, která utrpěla z důvodu takového sňatku újmu. V jiných případech týkajících se nedostatku vůle lze podat žalobu na neplatnost pouze ze strany manžela, na jehož straně se vada vůle vyskytla. Příbuzní takového manžela v přímé linii a jejich dědici nebo adoptivní rodiče však mohou být procesními nástupci v řízení za uvedeného manžela, jestliže v průběhu řízení zemře (článek 1640 občanského zákoníku).

Žaloba na neplatnost manželství z důvodu vad vůle může být podána pouze manželem, který byl obětí omylu nebo nátlaku, avšak zemře-li v průběhu řízení, mohou být procesními nástupci v řízení příbuzní takového manžela v přímé linii, jejich dědici nebo adoptivní rodiče (článek 1641 občanského zákoníku).

Žaloba na neplatnost z důvodu vady týkající se svědků může být podána pouze státním zastupitelstvím (článek 1642 občanského zákoníku).

Žaloba na neplatnost z důvodu vady způsobující neplatnost by měla být podána:

v případě nezletilého, zjevné duševní poruchy nebo dospělé osoby prohlášené za procesně nezpůsobilou, již byl ustanoven opatrovník, pokud je podána nezpůsobilou osobou, do šesti měsíců od nabytí zletilosti, skončení nezpůsobilosti k právním úkonům nebo ukončení či změně ustanovení opatrovníka; pokud je podána jinou osobou do tří let od sňatku, avšak nikoli po nabytí zletilosti nebo skončení nezpůsobilosti (čl. 1643 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku);

v případě odsuzujícího rozsudku za vraždu manžela jednoho ze snoubenců do tří let od uzavření sňatku (čl. 1643 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku); v ostatních případech ve lhůtě šesti měsíců od zániku manželství (čl. 1643 odst. 1 písm. c) občanského zákoníku).

Státní zastupitelství může podat žalobu pouze před prohlášením zániku manželství (čl. 1643 odst. 2 občanského zákoníku).

Žaloba na neplatnost manželství z důvodu existence dřívějšího neukončeného manželství nemůže být podána a ani nelze pokračovat v řízení, pokud je vedeno řízení o prohlášení neplatnosti nebo zrušení prvního manželství osoby, která se takto dopustila bigamie (čl. 1643 odst. 3 občanského zákoníku).

Žaloba na neplatnost z důvodu nedostatku vůle jednoho nebo obou z manželů může být podána pouze ve lhůtě tří let od uzavření manželství, nebo pokud si žalující strana nebyla manželství vědoma, ve lhůtě šesti měsíců od okamžiku, kdy se o něm dozvěděla (článek 1644 občanského zákoníku).

Oprávnění podat žalobu na neplatnost manželství z důvodu vady souhlasu bude promičeno, nebude-li nárok uplatněn do šesti měsíců od zániku takové vady (článek 1645 občanského zákoníku).

Žaloba na neplatnost manželství z důvodu vady týkající se svědků může být podána pouze ve lhůtě jednoho roku od uzavření sňatku (článek 1646 občanského zákoníku).

K návrhu na zahájení řízení musí být přiložen oddací list nebo případně (je-li důvodem žádosti věk) rodný list dotčené strany.

Po uplynutí lhůty pro předložení vyjádření k žalobě se postupuje stejně jako v rámci řádného řízení.

Má se za to, že neplatnost manželství nenastane a manželství je platné od okamžiku jeho uzavření, pokud před nabytím právní moci konečného rozsudku konstatujícího neplatnost manželství nastane některá z následujících skutečností:

nezletilý ve věku nezpůsobilém k uzavření manželství potvrdí poté, co dosáhne zletilosti, svůj sňatek před matrikářem a dvěma svědky (čl. 1633 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku);

pokud osoba, která se nacházela ve stavu duševní nemoci, nebo dospělá osoba, již byl ustanoven opatrovník, potvrdí svůj sňatek poté, co soudní znalec ověří, že důvody překážky pominuly, (čl. 1633 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku);

první manželství bigamisty je zrušeno nebo prohlášeno za neplatné (čl. 1633 odst. 1 písm. c) občanského zákoníku);

vada týkající se nepřítomnosti svědků je způsobena ospravedlnitelnými důvody, jako jsou například důvody uznávané matričním úřadem, za předpokladu, že neexistují pochybnosti o tom, že došlo k uzavření sňatku (čl. 1633 odst. 1 písm. d) občanského zákoníku).

12 Je možno získat právní pomoc na pokrytí nákladů spojených s řízením?

Ano, režim právní pomoci se vztahuje na všechny soudy bez ohledu na formu řízení

(zákon č. 34/2004 ze dne 29. července 2004 o přístupu k právu a soudnictví).

Další informace lze nalézt na stránkách věnovaných „právní pomoci“.

13 Je možné podat proti rozhodnutí o rozvodu manželství/rozluce/prohlášení manželství za neplatné opravný prostředek?

Ano. Proti těmto žalobám je vždy možné podat opravný prostředek (článek 629 občanského soudního řádu).

14 Co musím udělat pro to, aby rozhodnutí o rozvodu/rozluce/prohlášení manželství za neplatné, které vynesl soud v jiném členském státě, bylo uznáno v tomto členském státě?

Pokud bylo dotčené rozhodnutí vydáno v členském státě Evropské unie s výjimkou Dánska (31. bod odůvodnění nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003), je uznáváno v ostatních členských státech podle nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003.

Pokud bylo rozhodnutí vydáno v Dánsku, uplatní se zvláštní režim přezkumu rozhodnutí cizího soudu (článek 978 a násl. občanského soudního řádu).

Soudem příslušným pro přezkum a potvrzení rozsudků cizích soudů je odvolací soud v místě bydliště osoby, proti níž je rozhodnutí navrhováno (článek 979 občanského soudního řádu).

V tomto řízení se předkládá společně s návrhem na zahájení řízení dokument, který obsahuje rozhodnutí podléhající přezkumu, a odpůrce je příslušně vyrozuměn o možnosti podat odpor ve lhůtě 15 dnů. Navrhovatel může na odpor odpovědět ve lhůtě 10 dnů poté, co je vyrozuměn o tom, že odpůrce podal takový odpor (článek 981 občanského soudního řádu).

Poté, co strany předložily veškerá svá vyjádření a byly provedeny nezbytné procesní úkony, jsou veškeré písemnosti poskytnuty stranám sporu a státnímu zastupitelství, aby se k nim jednotlivě ve lhůtě 15 dnů vyjádřily (čl. 982 odst. 1 občanského soudního řádu).

K potvrzení rozhodnutí je zapotřebí splnit následující skutečnosti:

nesmí být pochybnosti ohledně pravosti dokumentu zachycujícího rozhodnutí nebo opodstatněnosti rozhodnutí;

rozhodnutí musí být pravomocné a vykonatelné podle práva země, v níž byl vydáno;

rozhodnutí musí být vyneseno zahraničním soudem, který svou příslušnost uplatnil v souladu s právem, a nesmí se týkat věci, která spadá do výlučné příslušnosti portugalských soudů;

nelze jej popřít z důvodu překážky projednávání či rozhodnutí věci, o které by rozhodoval portugalský soud, s výjimkou případů, v nichž bylo důvodem nemožnosti zahájit řízení právě řízení vedené u zahraničního soudu;

žalovanému musí být žaloba řádně doručena podle práva země jeho původu a během řízení musí být dodržovány zásady obhajoby a rovného postavení stran;

nesmí se jednat o rozhodnutí, jehož uznání by vyvolalo důsledky, které jsou zjevně neslučitelné se zásadami portugalského veřejného pořádku (článek 980 občanského soudního řádu).

15 Na který soud bych se měl obrátit, pokud chci rozporovat uznání rozhodnutí o rozvodu/rozluce/zrušení manželství vynesenému v jiném členském státě? Jaké řízení se v těchto případech použije?

Pokud se dotčená strana rozhodne požádat o uznání rozhodnutí o rozvodu, soudní rozluce a rozdělení majetku nebo prohlášení manželství za neplatné, jež je vydáno v některém z členských států Evropské unie s výjimkou Dánska, podává se žaloba soudu pro rodinu a nezletilé děti (článek 122 zákona o organizaci soudnictví). Místní příslušnost soudu je určena podle vnitrostátních právních předpisů členského státu, v němž byla žádost o uznání předložena.

16 Právo, kterého státu se použije na rozvodové řízení mezi manželi, kteří nežijí v tomto členském státu nebo kteří mají rozdílná státní občanství?

Podle vnitrostátních kolizních norem se v případě rozvodu a soudní rozluky osob a rozdělení majetku použije společné právo obou manželů. Pokud nemají stejnou státní příslušnost, použije se právo podle místa jejich obvyklého společného bydliště; v případě neexistence takové místa, právo země, která má nejbližší vztah k rodinnému životu manželů (čl. 52 odst. 1 a 2 občanského zákoníku).

Pokud se však použitelné právo během trvání manželství změní, lze důvody pro rozluku nebo rozvod zakládat pouze podle práva platného v okamžiku jejich vzniku (čl. 55 odst. 2 občanského zákoníku).

Kde hledat platné právní předpisy

[Občanský zákoník \(Código Civil\)](#)

[Zákon o evidenci obyvatel \(Código do Registo Civil\)](#)

[Občanský soudní řád \(Código de Processo Civil\)](#)

[Řízení v pravomoci státního zastupitelství a matričních úřadů](#)

[Nařízení vlády č. 13/2018](#)

[Zákon o organizaci soudnictví](#)

[Přístup k právu a soudnictví](#)

[Nařízení \(ES\) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 – rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti](#)

Závěrečná poznámka

Informace uvedené v tomto přehledu jsou obecné povahy, nejsou vyčerpávající a nejsou závazné ani pro kontaktní místo, ani pro Evropskou soudní síť pro občanské a obchodní věci, ani pro soudy či jiné adresáty. V každém případě je nutné nahlížet do platných právních předpisů.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu [Vaše Evropa](#).

Velice uvítáme jakoukoli [zpětnou vazbu](#) ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Poslední aktualizace: 17/08/2022

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.